

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčijo 3 krome.

Posamezne številke 8 vin.

Iz Amerike.

Glencoe O., 3. oktobra 1906.

Dragi kameradi! Vem, da se večkrat pomenujete od nove domovine Amerike, zato vam v prvi vrsti naznanjam, da se tukaj delavce ravno tako izkorišča, kakor v Avstriji. S prvim aprilom t. l. je četrta miliona premo-garjev ustavilo delo in zahtevalo boljšo plačo. Kapitalistiška predrznost namreč ni ugodila prej delavskim zahtevam ter je prenesramno ravnala z delavci. Ko je pa izbruhnila stavka, so nabirali kapitalistovski agenti stavkokaze. Tudi k nam v Glencoe so jih naročili. Nekoga dne smo izvedeli pol ure pred dohodom vlaka, da se pelje en cel vagon garjevcev (stavkokazov) k nam. Sodrugi so nam to telefonirali. Mi smo nato šli vsi, možje, žene, otroci, na postajo ter nismo pustili garjevcev iz vagona, dokler ni prišel drug vlak, kateremu se je garjevski vagon pripel ter odpeljal, odkoder je prišel. Tako smo se ubranili teh stavkokazov. Smilili so se nam ti ubožci, bili so raztrgani, umazani, izstradani — ali prišli so nam škodovat, prišli so, da bi kot stavkokazi pomagali kapitalistom proti nam. Zato smo jih morali odgnati, te neorganizirane revčke. In kdo so bili? Slovani, Srbi iz Črne gore, Slovaki in — Slovenci!

Dragi kameradi! Polagam vam na srce, ne hodite v Ameriko in sploh ne v tuje kraje, dokler niste organizirani. Kdor hoče v tujini v premogokopih iskati kruha, mora biti organiziran — doma v Avstriji naj pristopi v Unijo rudarjev avstrijskih. Kdor hoče v Ameriki kot premogokop iskati sreče, mora plačati vstopnino v ameriško Unijo — 10 do-

larjev, kar znači 50 kron avstrijskega denarja, kdor pa še sploh v jami ni delal, plača 20 dolarjev vstopnine. Kdor pa prinese od doma člansko knjižico od Unije rudarjev ter potno legitimacijo, ne plača nobene vstopnine, samo 50 c. mesečnine. Pozdrav vsem sodrugom!

Ignacij Žlemberger.

Da bi bil mir!

Napisał Josip Ūlehla.*

Pri nas na Moravskem se je dogodilo te dni to-le: C. kr. okrajni glavar je poklical učitelja k sebi in mu je «prijateljsko, z vljudnim naglasom», ali odločno sporočil: «Ne morem pomagati — ali nujno je potreba, da prenehate z vašim javnim delovanjem ter da nič več naše ne obračate pozornosti ne z besedo, ne s pisanjem, ne v javnosti in ne v šoli. Vem in sem prepričan, da ste reden učitelj, zelo vesten, da se obnašate tudi izven šole vzorno, gospod okrajni šolski nadzornik poroča o vas le pohvalno, ali to vse vam nič ne pomaga. C. kr. deželni šolski svet vas prestavi, ako ne prestanejo prihajati tožbe na vas, katerih je tudi vsak dan več.»

Ali živimo res v pravni državi? Ali smo v XX. stoletju? Ali razumete, kaj se godi, ko zveste take reči, in ko šele po dolgem

* Objavljamo v slovenskem prevodu ta članek, pisan in vzet iz moravsko-českich razmer zato, ker jako prilega našim domačim slovensko-kranjskim razmeram. Na Moravskem, v českich krajih, razteza klerikalizem svoje peruti baš tako kot na Kranjskem. Klerikalna stranka ima ubogo, kulturno zanemarjeno češko-moravsko ljudstvo prav tako pod komando kot naše kranjsko. Članek je prav poučen v vsakem oziru in zasluži vse pozornosti. Na Moravskem se pravkar vrše volitve v deželni zbor. Op. ured.

razmisljanju porazumete, zakaj se z učiteljem tako ravna. Gre se za volitve, in gre se za to, da bi bil v volilnem okraju, kjer deluje učitelj, izvoljen klerikalni kandidat, in ker ta kandidat ni eden izmed sedmih grških modrijanov, potrebuje zato izdatne pomoči. Naš učitelj pozna gosp. kandidata, pozna njegovo državljansko in intelektualno zmožnost za poslanski urad, in zato — se uradi uljudno nadlegujejo, da se tega učitelja prestavi drugam ter mesto njega postavi za kandidata boljšo in ugodnejšo osebo. In nadlegujejo se tako vstrajno, da to že urade omrzi ter da končno radi ohranitve ljubelega miru ugodé pritožnikom.

Po tem novem razlaganju stare šolske prakse so šolski uradi zato tu, da se brigajo za božji mir, namreč za to, da bi vladal mir in trajna sloga med učiteljem in ostalim občinstvom, le da se pod tem «ostalim občinstvom» razume edino le častita katoliška duhovščina in pod njeno komando stoječe ljudstvo.

Živite v miru s sosedom, ki v miru živeti ne sme, ki ima predpisano, da se mora bojevati z vami. Imeti mir ter slogo s častito katoliško duhovščino in njenim katoliškim ljudstvom, znači: postati klerikalni strankar, Ako danes kdo pripada k drugi politični stranki, in ako ni dovolj močan, da si zavaruje in pridobi mir, ne bo ga imel nikoli! In zlasti ne učitelj, ko duhovniki vedo, kako je za nje uglajena pot k šolskim uradom in ko tem uradom tako na srču leži — da bi bil sveti mir!...

Čudno je res, kako radi in kako uljudno priskakujejo uradi na pomoč duhovniku in kako nervozno hitro napravljajo mir ter ravnotežje, ako si duhovnik v fari pomaže čast ni ime, in ako si učitelj s častnim ravnanjem pridobi zaupanje in vpliv, in ako duhovnikovo ščuvanje preneha vplivati na občinstvo. Zadosti je le, da se nekoliko dvomljivih individuov podpiše na pritožbo — in uradi se že pobrigajo, «da bi bil mir!»

Kam celo sega uljudnost in skrb za mir, o tem je pač jasna priča gori označeni slučaj...

Živeti z duhovščino v miru in ne žaliti čutenja ljudij, ki so sfanatizirani z duhovniškim ščuvanjem proti vedi, izobrazbi, napredku — in ki o vsem tem nimajo lastnega pojmovanja, ki znajo sami komaj brati ter ki skoraj nikoli ne bero ter vsled duhovniškega vpliva ostajajo v nevednosti! Kdor bi hotel temu zadostiti, bi moral postati stari konkordatni učitelj! Berite katerikoli strogo znanstveni časopis, berite «Čas» (glasilo stranke realistov na Češkem), berite «Pravo lidu» (glasilo socialno-demokratske stranke na Češkem) — že s tem žalite na vse pretege čutenje katoliških ljudij! Dokazujejo takoj, da vam katoliški starši ne morejo zaupati svojih otrok!

Na neki okrajni učiteljski konferenci je nedavno grmel katehet: «Šolski uradi bi ne smeli trpeti v šolskem uradu onega, ki bere «Čas», «Našo Dobo» in podobne protikatoliške časopise, kajti takšni ljudje niso sposobni za učitelje katoliških otrok!»

In s takimi ljudmi živite potem v miru! Živeti v miru z njimi, pomeni vedoma grešiti proti svoji nalogi, proti svojim dolžnostim. Mi naj bomo pionirji izobrazbe, in zato nam ni mogoče živeti v miru z ljudmi, ki so pionirji teme in največje gluposti.

In vedno toliko skrbi za čutila vernega katoliškega ljudstva!? Zakaj se pa tudi ne skrbi, da bi se ne žalila čutila izobraženega človeka? Ali imajo le nevedni in nezavedni katoliški starši pravico do svojih otrok? Ali te pravice izobraženi človek nima?

Prigodilo se je, da je malo šestletno dete takoj drugi, tretji dan prišlo iz šole domov na smrt prestrašeno, ker je videlo — kar mu je bilo doslej tuje in za nemožno smatrano — v šoli besneti surovega človeka, ki je v prvi uri svojega «verskega pouka» klofotal otročičke, ki niso znali brez napak deklamirati desetero božjih zapovedi! In to ne sme žaliti? V takih slučajih se šolskim uradom prav nič ne mudi, da bi pomagali; pomoči pri okrajni sodnji tudi radi različnih, skoro neizpolnilnih pogojev skoro ne pričakate.

Kadar nevedni človek v urah veronauka na gimnaziju kriči proti poganski umetnosti

ter dokazuje, da takšne umetnosti ni, da je vse le hudičevo delo, peklensko varanje, kar se naziva grška, ruska in arabska umetnost — o, radi tega izobraženi človek ne sme razžaljen biti, kajti gosp. katehet govori in gori oziraje se na svoja pravilna in prava čutila katoliška; in vaša dolžnost je s temi čutili v skladu imeti svoja čutila.

Katehet govori z vso gorečnostjo proti sežiganju mrličev, svoja izvajanja podpira z znanstvenimi dokazi: s sežiganjem zastruplja se vzduh, v zrak prihajajo silni strupi in med njimi so vapnenčeve pare najjačje; — o, to ne sme vas razžaliti!

Katehet dokazuje vašemu otroku, da je Bog obsodil vse one ljudi, ki niso v edinozveličavni rimsko-katoliški cerkvi, ali pa se njenih naukov ne drže, v večne muke grozštrašnega pekla ter da bi take ljudi smeli sežgati že žive, oziroma jim privezati mlinske kamne na vrat in jih vreči v globoko vodo; katehet uči, da je cerkev ravnala pravično in vršila le svojo dolžnost, ko je neverce sežigala na gromadah; katehet govori le iz svojega katoliškega čutenja, on uči vaše otroke o bogu — vaša dolžnost pa je biti miren in tih!

Katehet pripoveduje vašemu otroku, da se je v minulem mesecu v Lisabonu narodilo dete, ki je imelo 5 glav in 10 rok. Na vsakem čelu je imelo zvezdo, v vsaki zvezdi podoba. Teh podob je bilo pet: podoba boga očeta, boga sina, boga svetega duha, Device Marije in svetega očeta papeža; v vsaki roki pa je imelo tablico z eno božjo zapovedjo. — Bog nebeški namreč ljubi človeka, noče, da bi bil na veke pogubljen in zato od časa do časa provzroči tak čudež, da bi ljudstvo opomnil na njegove dolžnosti k Bogu in sveti cerkvi.

Sedemletni otrok pride iz šole ter pripoveduje materi, da je gospod katehet učil v šoli, kaj je prešeštovanje in kako človek prešeštovanje zakrivi — in to ni pohujšanje!

Bil sem pri pridigi, pri kateri je župnik pripovedoval, kako veliko moč ima Devica Marija, kako velika in uspešna je njena pomoč. Navajal je nekoliko slučajev, s katerimi je dokazoval, kako zelo pomaga Devica Marija vsakemu, kdor k nji goreče moli. Vam so gotovo znani že taki slučajji, saj ste jih sami slišali. Ta-le vam je pa še gotovo neznan: «Ko se je kralj ogrski, Ludovik XIII. l. 1663. pripravljal na veliko bitko proti Turkom, ki so imeli desetkrat večjo armado, molil je goreče k Devici Mariji; Devica Marija je njegovo molitev uslišala in z njeno pomočjo je zmagal kralj Ludovik XIII. turško vojsko in jo popolnoma uničil.»

Tako pridigo so morali poslušati učenci meščanske šole, in učitelji so bili dolžni enako poslušati ter — molčati! In to ni pohujšanje!

Zapadne države se goreče trudijo, da zboljšajo šolstvo. Nemčija si izposojuje ameriške profesorje, Anglija pošilja šolske ekspedicije v Ameriko — naši uradi pa se prav goreče trudijo, da bi mirno mogli vršiti svoje delo činitelji, ki so že tolikokrat Avstrijo priveli do gospodarskega poloma, ki so zakrivil upadek politične moči ter gospodarske sile avstrijske od bitke pri Beli gori do naših dni, ko se cele pokrajine odljudujejo ter ko zdravo in močno ljudstvo v velikih množicah beži v Ameriko.

Naši uradi ne garantirajo miru učitelju, da bi mogel dobro vršiti svoje izobraževalno delo, ali garantirajo za mir brezobzirnim sovražnikom izobrazbe v obče!

Zapadne države so prišle k prepričanju, da ne gre danes več bojevati z vojskami za vojaško nadvlado nad svetom, ampak z dobrimi šolami za gospodarsko nadvlado; zapadne države se tudi prav goreče za ta boj pripravljajo in svoje šolstvo z vsemi silami boljšajo. Tako delajo zapadne države. Avstrija pa hoče imeti mir za pionirje obratne smeri!

ZMES.

Svetovni nazor. [Nadaljevanje iz št. 18.] Šestnajsto stoletje in pa prva polovica sedemnajstega sta bila polna kvasenja in bogovanja sledečih duševnih sil: reformacija, renesansa in prirodna znanost so stale na eni strani, katoliška reakcija pa na drugi. Enakomerno z duševnim razvojem je stopal tudi socialni boj med novim meščanskim razredom in med porajajočim se vladarskim absolutizmom na eni strani ter med plemskim fevdalizmom na drugi strani. Druga polovica 17. stoletja pomeni ravnotežje med omenjenimi silami. Reformacijsko gibanje se je v protestantovskih cerkvah strdilo v formalizem in suho moralizovanje. Tudi renesanca se je umirila in iz nje so ostale le mrzle in mrtve forme in šablone takozvane klasične literature, ki je iz dvora francoskega kralja Ludovika XIV. ovladala okus cele Evrope in postajala čim dalje bolj nazadnjaška. Tridesetletna vojska je oslabilo srednjo in severno Evropo tako zelo, da je bil duševni in gospodarski razvoj za dolgo dobo zadržan. Fevdalizem je tudi v tem času doigral svojo ulogo. Državna moč se je centralizirala v osebi vladarjev, ki so se čimdalje bolj opirali na nositelje industrialnega in trgovskega razvoja, na meščanstvo. Težišče politične moči se je preneslo v protestanske države. Anglija in Holandska sta ustanavljali svoje prekmorske kolonije — največja tedanja katoliška država (Španija) je pa čimdalje bolj upadala. Protestantovske dežele so bile, v katerih je najhitrejša stopala enkrat začeta duševna revolucija. Sedemnajsto stoletje je namreč pomembno s tem, da je dalo svetu prve poizkuse samostojnih filozofičnih sistemov, v katerih leže zaradi modernega svetovnega nazora.

Prvi pionir v tem oziru je bil angleški filozof in prirodoznanec Bacon Verulanski (umrl l. 1626), ki je prvi podvrgel cerkveno sholastično filozofijo uničujoči kritiki. Sholastična filozofija je imela zakrite oči pred narodo ter faktičnimi razmerami in se je igrala le z besedami ter umetnimi bogoslovnimi pojmi. Bacon pa je proglasil nasproti temu za glavno nalogo filozofije (modroslovja) proučevanje narode ter je za glavno pot k

temu označil čutovo izkušnost, pozorovanje, poizkuse, postop od posameznih čutnih pojavov k splošnim zakonom. S tem je prvi izrazil načelo, na katerem je od tega časa naprej postavljen ves studij narode. Kar je bil Bacon za prirodno vedo, je bil za filozofijo v pravem pomenu besede Descartes (umrl 1650). Tudi Descartes se je postavil proti bogoslovski sholastiki ter proti cerkveni avtoriteti in cerkvenemu oznanjevanju in je za izhodišče svojega modroslovja podal stavek: Cogito, ergo sum (mislím, zato eksistiram). Napravil je torej za izhodišče poznanja človeka, človekov jaz, njegov subjekt, existenco njegovega spekulujočega razuma, in ne boga, kakor so to učili sholastični nauki. V svoj nauk je vsprejel Descartes prav mnogo iz cerkvene filozofije, namreč vero v boga v krščanskem zmyslu, strogo oddelitev duha od materije itd. — Mnogo radikalnejši je bil Baruch Spinoza, naslednik Descartov. Baruch Spinoza (umrl l. 1677) je eden največjih filozofskih genijev vseh dob. Ako je bil Descartes predhodnik novoveške filozofije, se nazivlje Spinoza lahko njenega očeta. Spinoza je odstranil krščanski dualizem duha in telesa, boga in sveta; proglasil je ves duševni in gmotni materijski svet za izliv ene in iste substance. Ves svet je uvedel iz dveh načelov (iz dualizma) na eno načelo (na monizem). Ime: Bog rabi Spinoza le v slikovitem, alegorijskem zmyslu; bog je najgloblji temelj vsemu, pojavlja se v vsem, v najmanjšem in največjem — po njegovem nauku nosi vse pečat božanstvenosti, kajti bog je svet (vesoljstvo) in svet (vesoljstvo) je bog (pantheizem). Spinoza je vse smatral takole: brez vzrokov ni posledic, vse se zgodi, ker se zgoditi mora, vsako poseganje kakšnih nadčutnih življev je izključeno — vse ima svoj vzrok in svojo posledico.

Dalje prih.

«Slovenski Narod» je postal prav neolikan, lahko rečemo: surov sovražnik volilne reforme. Dr. Adlerja, zastopnika socialnih demokratov v odseku za volilno reformo napada na prav grde načine. Seveda blati ob takih priložnostih tudi soc. demokrate ter jih

predstavlja za — dvorne lakaje. Smejati se je tem žurnalističkim mazačem! Delavstvo se poganja za volilno reformo, ki odstrani sramotne kurije — «Slovenski Narod» kot glasilo «naprednjakov» pa piše proti delavskim bojevnikom ter se poganja za **kurije!** No — v smrtnih stiskah ljudje pač ne vedo kaj delajo!

Revolucija v Rusiji. V Petersburgu so začeli obravnavati proces z delegati bivšega delavskega sveta, ki je vodil stavke. Delavstvo je silno razburjeno nad to novo nesramnostjo ruskih rabljev. — Atentati in moritve so na dnevnem redu. V Kronštatu je zapovedala vlada ustreliti 19 mornarjev. — Znani ruski socialni demokrati, sodrugi Parvus, Deutsch in Rumjancev so ušli iz sibirskih ječ, kamor

jih je ruska vlada zaprla. Parvus in Deutsch sta zadnja desetletja delovala v soc. dem. stranki v Nemčiji. Ko pa je izbruhnila na Ruskem revolucija, odšla sta takoj med revolucionarje ter se uspešno bojevala proti absolutizmu. Ob neki priliki sta bila zajeta ter poslana v Sibirijo, v znane grozne ječe. Od tod pa se jima je posrečilo ubežati. — Kako se maščujejo revolucionarji, kažejo sledeče številke: Od 25. februarja 1905 do maja 1906 so ubili 34 generalnih gubernatorjev, 38 policijskih ravnateljev, 204 pol. uradnikov, 206 policajev, 184 žandarjev, 17 oficirjev žandarmerije, 51 stražnikov, 56 špiceljev, 61 oficirjev, 164 vojakov, 178 činovnikov, 31 popov, 197 drugih takih — skupaj 1421 oseb. Za koliko pa se ne ve!

Zadružno gibanje.

Peto zborovanje zveze avstrijskih konsumnih društev. Dne 26. in 27. oktobra, oziroma še 28. oktobra so bili v Pragi na Češkem zbrani v krasnih prostorih restavracije na Žofinskem otoku zastopniki socialističnega zadružništva. Dnevni red zborovanj je obsegal celo vrsto važnih razpravnih točk. Omenjali smo že pomen tega zborovanja, vendar smemo še konstatovati, da smo ga podcenjevali. Istočasno z zborovanjem je bila otvorjena velika razstava blaga, ki jo je priredila velenakupna družba avstrijskih konsumnih društev. V ti razstavi se je lahko videlo, kaj zamore solidarnost pri velenakupi. K razstavi velenakupne družbe so se še priklopile razstave čevljarjev iz Wernstadta, izdelovalcev pasov in naramnikov iz Cirikave, strugarjev iz Rumburga, mesarskih in prekajevalskih delavcev iz Prage, pekov iz Prage ter čipkarskih delavk iz Idrije. Razstavila je tudi zadruga «Sindacatto agricole industriale» iz Trenta. Posebno pozornost je obračala nase razstava čipkarskih izdelkov «Prve idrijske čipkarske zadruge», ki je bila bogata po obsegu ter imela prav mnogo občudovalcev.

Zvezinega zborovanja ter poseta razstave se je udeležilo mnogo gostov iz tujine.

Navajamo le: Twedella iz Manschestra, ki je ravnatelj angleške velenakupne družbe, Edvarda Furrera iz Lucerna, ki je zastopal zvezo švicarskih zadrug, Radestocka, Seiferta in Postla iz Hamburga, ki so zastopali nemško velenakupno družbo in nemško zvezo konsumnih društev i. t. d., i. t. d.

Biró zvezinega zborovanja so vodili sodrugi Newole, Emerling, Exner in Kokrda. Slovence so zastopali sodr. A. Kristan (občno konsumno društvo in prvo idrijsko čipkarsko zadrugo v Idriji), Mihael Čobal (občno kons. društvo v Zagorju) ter F. Rinaldo (splošno kons. društvo v Trbovljah. Tržaške delavske zadruge je zastopal sodr. Val. Pettoni iz Trsta.

Iz poročila predsednika Zveze (Newole) ter iz poročila tajnika (Exner) je vsakdo lahko razumel, da je Zveza storila za delavska konsumna društva v Avstriji, kar se je le dalo narediti. Zvezi pripada okrog 400 zadrug. Zveza je v vsakem času in v vsaki potrebi pomagala, kjer je mogla. Zveza izdaja dozdej dva strokovna časopisa. Nemški «Konsumverein» izhaja dyakrat na mesec, češki «Potravni spolek» enkrat na mesec. O poročilih se je vnela daljša debata, nakar se je na predlog del. Scharnovella podelilo predstvu odvezo.

O delavnem času ter o plačah uslužbenec v konsumnih društvih je referiral Exner. Njegov referat je pokazal britko stanje večine uslužbencev v konsumnih društvih. Po obširnih

debatah se je sprejela nato resolucija, v kateri se določajo pravila, po katerih se je uravnati napram uslužbencem v oziru mezd in delavnega časa.

Dalje prih.

Iz idrijskega okraja.

„Slovenec“ se v idrijskih novicah par sobot sem širokosti in širokosti. Kdor bi ga ne poznal, moral bi misliti, da je morebiti v vseh trditvah, kakšno jedro le dobro — ali, kaj še! «Slovenec» se v tem oziru poslužuje le poze «opozicionalca»! Češ — eden, ki hoče, lahko zabavlja čez cel svet; zabavljevega je itak vse polno po svetu. Udarja pa se zabavlji in «opozicionalni» list po zobeh, kadar piše o socialnih demokratih. V idrijskem občinskem odboru sedi par mesecev sem sedem socialnih demokratov — in od te sedmorice zahteva kar vse — odpravo doklad, ureditev občinskega gospodarstva, poddržavljenje realke in vse polno podobnih, teoretično prav lepih reči. Sedem socialnih demokratov je v občinskem odboru. Res je, da so v vseh odsekih, v mestnem svetu i. t. d. — res je, da delajo z večino, ker je njihov namen kolikor mogoče prispeti k ureditvi žalostnih razmer v občini — res je, da ne kimajo — res je tudi, da ne zabavljajo tam, kjer ni treba. Njih želja je: delovati v prospah mesta, kolikor je v njihovi moči. — «Slovenec» pravi: kje je poddržavljenje realke — hej, socialni demokratje, ali bo kaj i. t. d. O občinskem gospodarstvu bomo mi prihodnjic bolj obširneje pisali — zato se ne spuščamo danes v kakšno razpravljanje o stvareh, o katerih piše «Slovenec». Mi vprašamo le: zakaj pa klerikalci niso naredili, da se realka podržavi, ko jih je bilo osem kar tri leta v odboru? Z odgovorom bo «Slovenec» malo zavijal — ali mi pribijemo samo to: take stvari se naredi le takrat, kadar je čas. Z zabavljanjem se ne uredi nobene občinske zadeve. Končno: «Slovenec» ima še danes v odboru tri pristaše, ki lahko postanejo za Idrijo prav zaslužni možje, ako poskrbe, da dobi naša občina več dohodkov ter da se iznebijo toliko izdatkov.

O c. kr. rudniški šoli smo dobili dopis, kjer se pritožuje dopisnik, da je na tej šoli nekaj moči, ki ne spadajo s svojo izobrazbo v učiteljski stan. Gospice, ki še učiteljska od znotraj videle niso, že v Idriji na c. kr. šoli poučujejo. Ako je to prav — je druga reč. Mi bomo o tem prihodnjic pisali.

Poziv! Volilna reforma v zmislu splošne in enake volilne pravice postane v kratkem času zakon. Gotovo je že, da se bo prve mesece bližajočega se leta volilo v državni zbor na podlagi splošne in enake volilne pravice. Nastajajo torej dnevi volilnih bojev. Naš volilni sklad se mora okrepčati. Pozivljamo zato vse sodruge našega okraja, da prispevajo po svoji moči volilnemu skladu. Prispevke sprejemata blagajnika Ivan Kogej in Tomaž Brus. — Izvrševalni odbor socialno-demokratske organizacije.

Davčna moč našega mesta. Zanimivo notice je objavil «Slov. Narod» z dne 12. oktobra. Ponatiskujemo — za enkrat brez komentarja. «Slov. Narod» torej piše: «Davčna moč mesta Idrije pada rapidno. Leta 1904 je znašal predpis dokladam podvrženega direktnega davka v idrijski davčni občini 146.235 K, leta 1905 134.010 K, letos pa 108.385 K, torej se je zmanjšala davčna moč v kratki dobi dveh let za celih 38.000 K. Temu je vzrok nazadovanje c. es. kr. rudnika, ki ima vedno manj čistega dobička vsled padanja cene živemu srebru in večjih režijskih stroškov rudnika. Padanje davčne vsote občutno zadeva gospodarstvo mestne občine, zlasti se bo to čutilo letošnje leto, za koje je bil proračun sestavljen na podlagi davčnega predpisa za leto 1905, ki je bil večji od letošnjega za 25.625 K. Prejelo se bo torej letos za ra ta znesek odpadajoče 75% občinske doklade v znesku 19.218 K manj, kakor je bila proračunjena. Ker pa je proračun že izkazoval primanjkljaja 9733 kron, bi imel znašati deficit ogromno vsoto 28.951 K. Zmanjša se ta vsota le s prebitkom 1905, ki znaša 2762 K, in za zgradbo delavskih hiš proračunjeni znesek 3800 K, ki se ni porabil, skupno 6562 K, in znaša torej deficit še vedno 22.389 K, na katerega smemo z gotovostjo računati koncem leta. Obljubljene deželne podpore najbrže ne bo, ker dr. Šustersič s svojimi strankarskimi mahinacijami onemogočuje delovanje deželnega zbora. Ker mora občina dobiti pokritja za svoje tekoče izdatke, bo treba zadolženja. Za prihodnje leto pa je 100% občinska doklada neizogibna.» — Vsak občinar naj to prebere. Obširno bomo o tem govorili prihodnjic.

„Naprej!“ Precej je že razširjen naš list. Da je potreben za naš okraj, mora vsakdo priznati. Želja naša in želja vsakega, v resnici naprednega človeka mora biti, da se naš list še bolj razširi. Zato sodrugi, na delo! Naj ne bo hiše v našem kraju, da bi ne bil v nji naročnik «Napreja».

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušer o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri 24—1

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Vabilo

na

VESELICO

katero priredi

Unija rudarjev, podružnica Idrija

dne 18. novembra t. l.

v pivarni pri „Črnem orlu“.

Vspored :

1. „Trije ptički.“

Veseloigra v dveh dejanjih.

2. Koncert v pavzah, šaljiva pošta in srečkanje.

3. Ples.

Začetek ob 7. uri zvečer.

Pri veselici sviralo bode slav. de'avska godbeno društvo.

Vstopnina 20 vin. za osebo.

Rudarji in prijatelji se vljudno vabijo.

Hiša naprodaj!

Filip Poljanšek, krojaški
mojster in hišni posestnik proda

svojo hišo v Idriji št. 280.

Natančneje se izve pri lastniku.

Priporoča se delavcem, kmetom in
obrtnikom pristop v

„občno konsumno društvo v Idriji“

vpisano zadrugo z omejeno zavezo

kjer se prodaja

fino blago po najzmernejših cenah.

Naznanilo.

Dovoljujem si uljudno naznaniti, da sem prevzel dne 21. oktobra t. l. dobro znano

Veliko gostilno

gosp. A. Burnika v Spodnji Idriji
in jo otvoril istega dne.

Točil bodem pristna dolenska, vipavska in istrijska vina ter najboljše pivo v sodcih in steklenicah.

Skrbel bom za sveža toplata in mrzla jedila, okusno pripravljena.

P. n. potujočim so na razpolago udobne sobe in za vprežno živino pripraven hlev.

Priredbe veselice, ženitovanj in drugih shodov po naročilu prevzame drage volje.

Cene zmerne, postrežba točna.

Priporočam se p. n. občinstvu najuljudneje.

Z velespoštovanjem

Štefan Lapanje.

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravja vprosah in poceni, ima torej neprecenljivo prednost za vsako gospodinjstvo!

Pozorjajte pri nakupovanju igračne imo Kathreiner in zahtevajte le izvrsno zavezo z varstveno znamko fupnik Kneipp.

Rastlinski liker
in
rastlinska grenčica

„Jelen“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepiata želodec in ž njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih odličnih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji

imatelj rastlinske destilacije „Jelen“.

10—9